

Nyttig for alle – nødvendig for noen

Inkluderende undervisning

REAL- undervisningsseminar
UiO, 16.8.18

Elinor J. Olaussen
Rådgiver, Universell

Ingredienser

- Hvetemel
- Tomatsaus
- Chili og hvitløk
- Løk og paprika
- Kjøttdeig
- Ost

Vær en inkluderende vert for dine gjester

Inkluderende undervisning

- **HVEM** planlegger vi for?
- **HVA** er det?
- **HVORFOR** denne tilnærmingen?
- **HVORDAN** arbeide med dette?

Agenda

Hvem er vi? - Universell

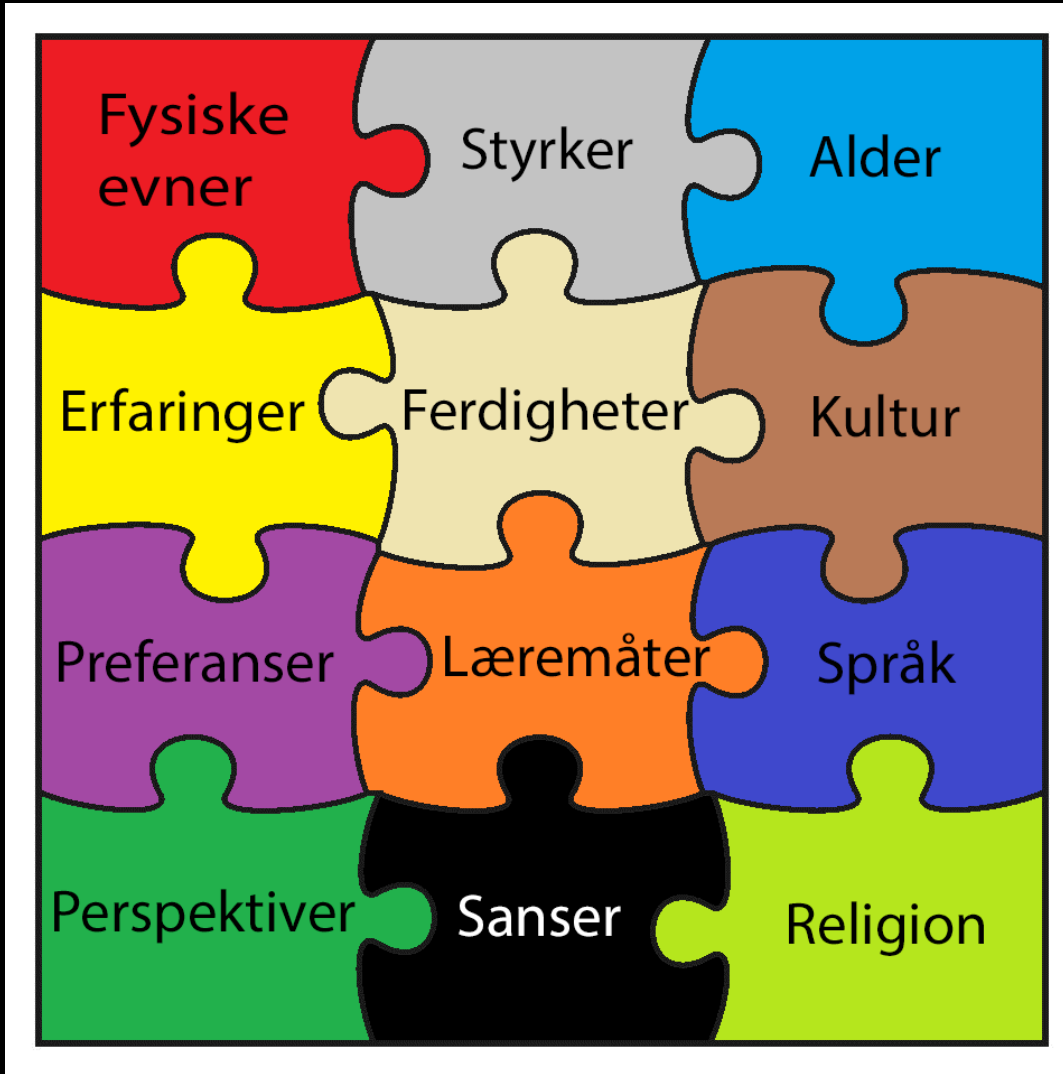
- Nasjonal koordinator for universell utforming og inkluderende læringsmiljø i høyere utdanning
- Opprettet av Kunnskapsdepartementet i 2003 og plassert ved NTNU
- Målgruppe: ansatte ved **alle** universiteter og høgskoler
- www.universell.no
www.vuu.no

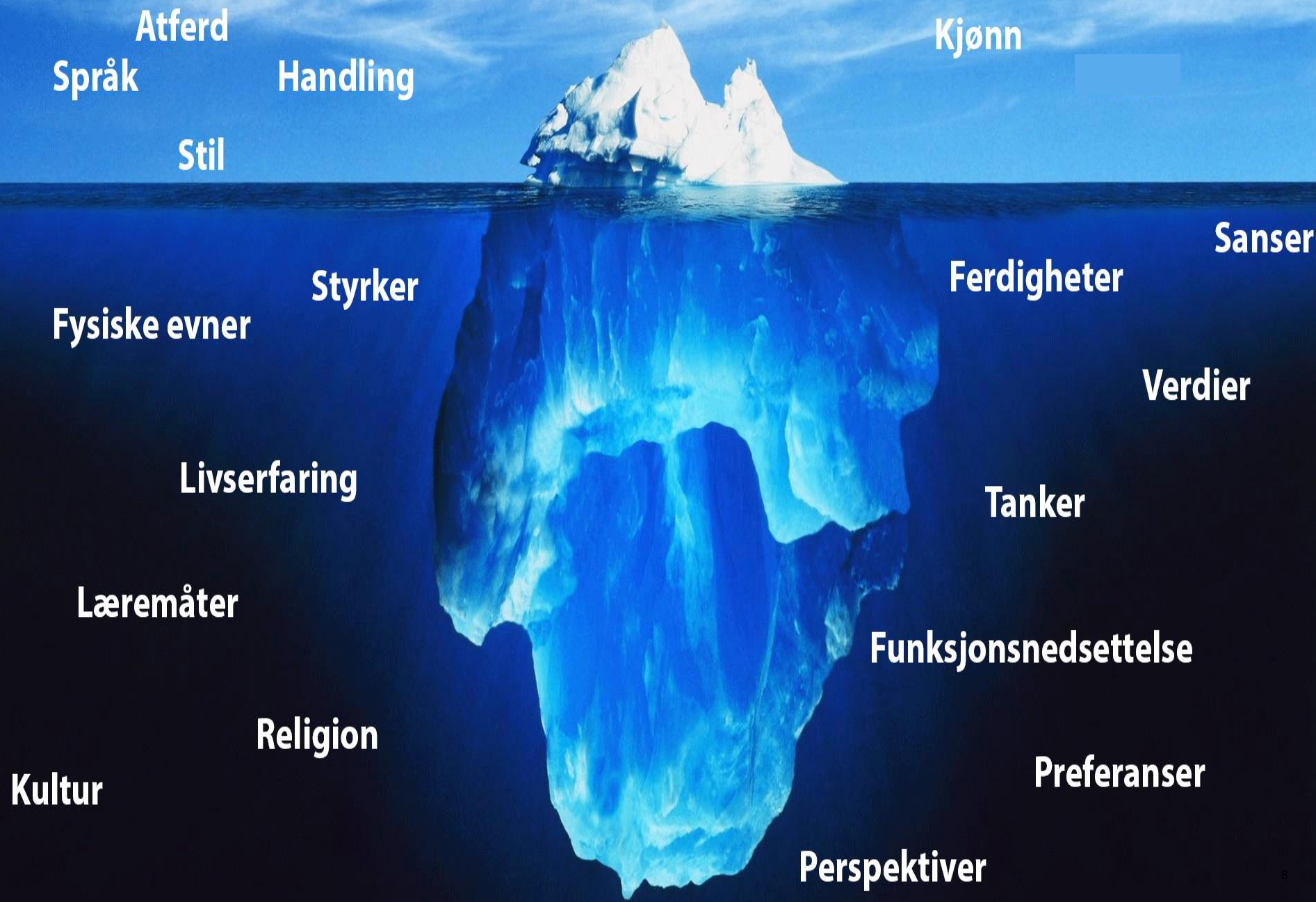
Hvem planlegger vi for?

Mangfold i en læringskontekst

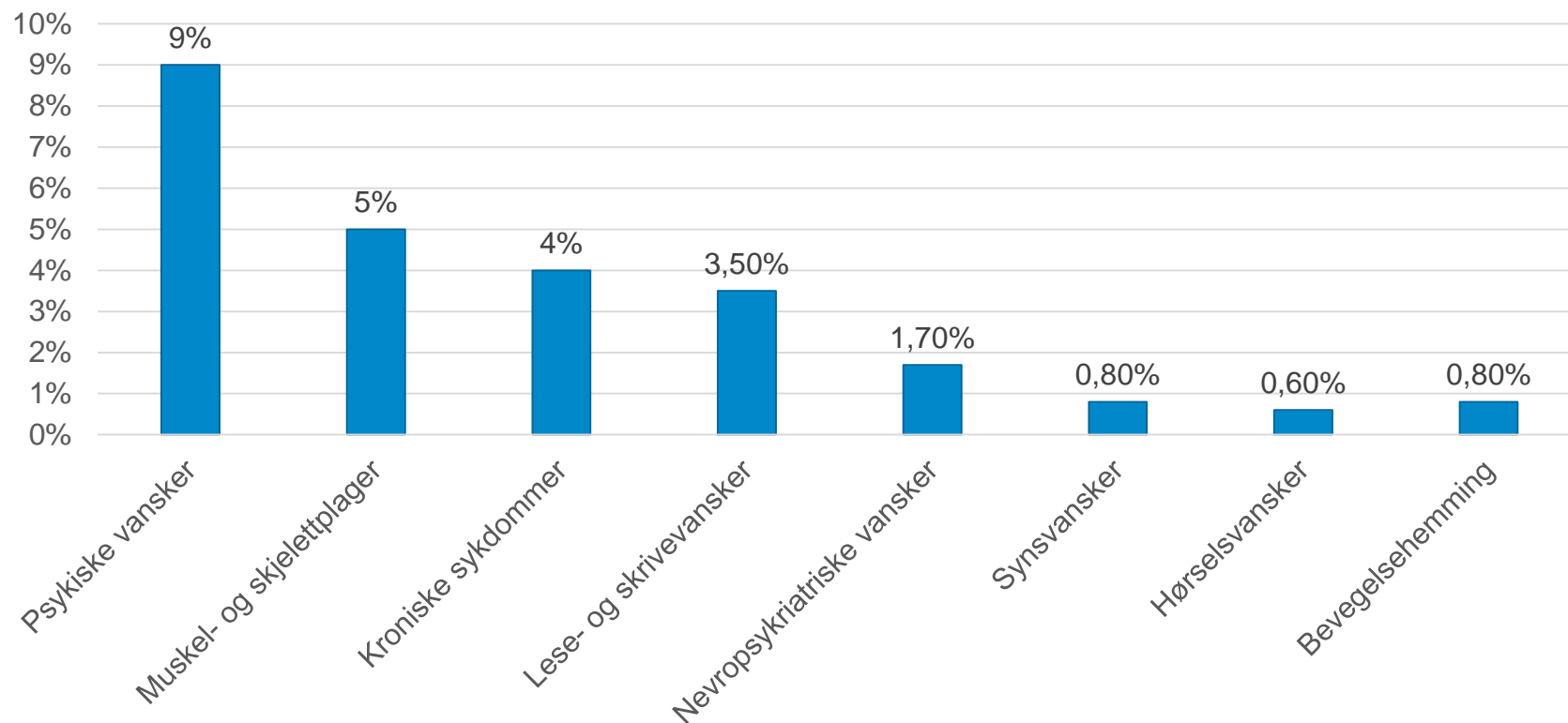

Gjennomsnittsstudenten finnes ikke

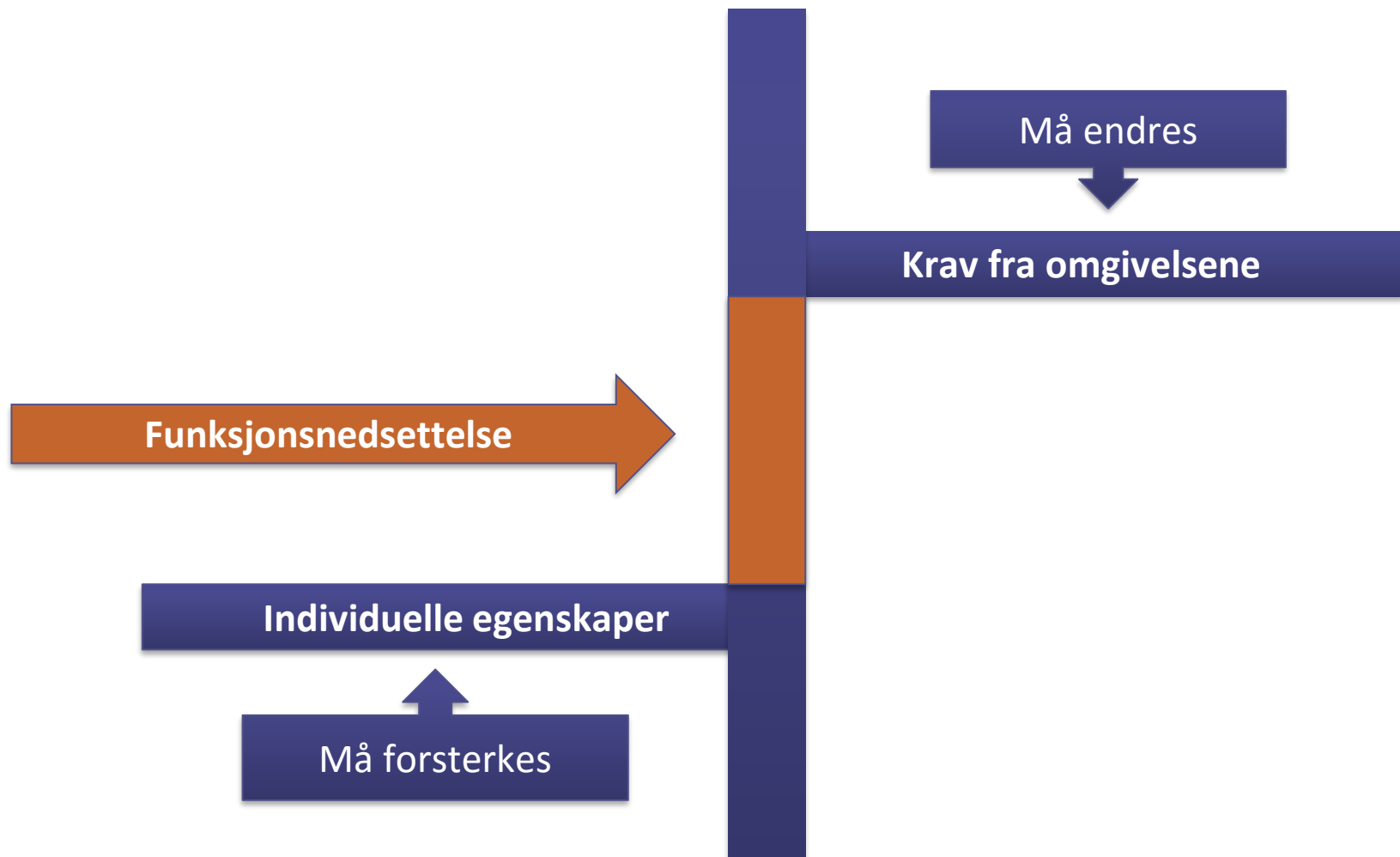

Studenter med nedsatt funksjonsevne

33 % av studentmassen rapporterer funksjonsnedsettelse

Nedsatt funksjonsevne oppstår kontekstuel og relasjonelt

Pågående utviklingstrekk

Planlegging for
gjennomsnittsstudenten

Planlegging for mangfold

Én sentral tilrettelegger

Institusjonelt ansvar

Reaktivt, brannslukking

Pro-aktivt

Hjelp

Empowerment

Tradisjonell forelesning

Studentaktiv læring

Én vurderingsform

Variasjon og relevans

Fysisk tilstedeværelse

Fleksibelt og digitalt

HVA er inkluderende læring?

Å være inkludert vil si at den enkelte student kan delta i studiets læringsfellesskap sammen med alle de andre studentene. Dette innebærer at læringsaktiviteter og vurderingsformer er tilpasset studentenes evner og behov og at det er lagt til rette for personlig og faglig utvikling.

- **Strategier for å oppnå inkludering**
 - Universell utforming
 - Individuell tilrettelegging
-

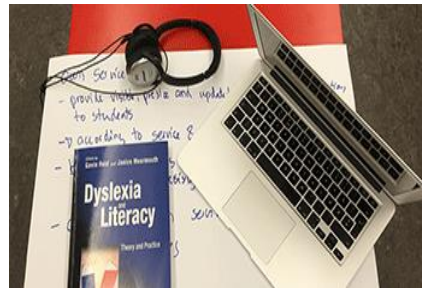
Hva er universell utforming ...

Når produkter og omgivelser utformes på en slik måte at de kan brukes av alle mennesker i en så stor utstrekning som mulig, uten behov for tilpassing og spesiell utforming.

Bygg

IKT

Læring

Krav til universell utforming av IKT

- Dette gjelder:
 - E- læringsplattform: Canvas, Fronter, Blackboard
 - Dokumenter (Word, PDF)
 - PowerPoint- presentasjoner
 - Digitale interaksjons- og kommunikasjonsverktøy
 - Nettsider
 - Studielitteratur

Undervisning og læring

”Universell utforming i studiesammenheng betyr at vi har tenkt gjennom mange spesielle lærebehov og tilrettelagt for dem så godt som mulig ved semesterstart”

Brynjulv Norheim, TF UiO

Hva er universell utforming av læring? (UUL)

Akkurat som det er fysiske barrierer i det fysiske læringsmiljøet, er det metodiske barrierer i det pedagogiske læringsmiljøet.

UUL tilbyr **strategier** for utvikling av læringsmål, undervisning, teknologi og vurdering som passer en mangfoldig studentgruppe, uavhengig av læringsstil, preferanse og nedsatt funksjonsevne.

For alle
studenter

Fleksibilitet og
variasjon

Proaktiv

Basert på forskning i læringsteori og nevrovitenskap

Forskning innen nevrovitenskap

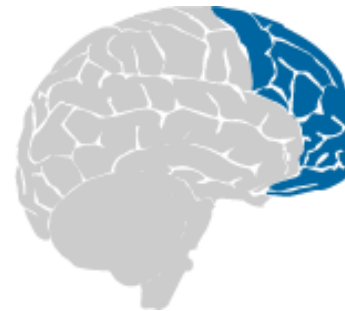
Oppfattelse

Motivasjon

Strategi

Delene i hjernen blir aktivert når:

1. Man presenterer informasjon og innhold på ulike måter
2. Man stimulerer studentenes interesse og motivasjon for læring på ulike måter
3. Man lar studenten uttrykke seg på ulike måter

Universell utforming vs. individuell tilrettelegging

Universell utforming

- av de ordinære løsningene på lærestedet

- Proaktivt - forebyggende aktivitet
- Utformet for alle - bedre kvalitet for alle

Eks. på uu av undervisning

- Gjøre presentasjoner tilgjengelig før/ etter undervisning
- Organisert lyd eller videoopptak av forelesning
- Alle studenter kan velge mellom hvordan de demonstrerer sin kunnskap

Individuell tilrettelegging

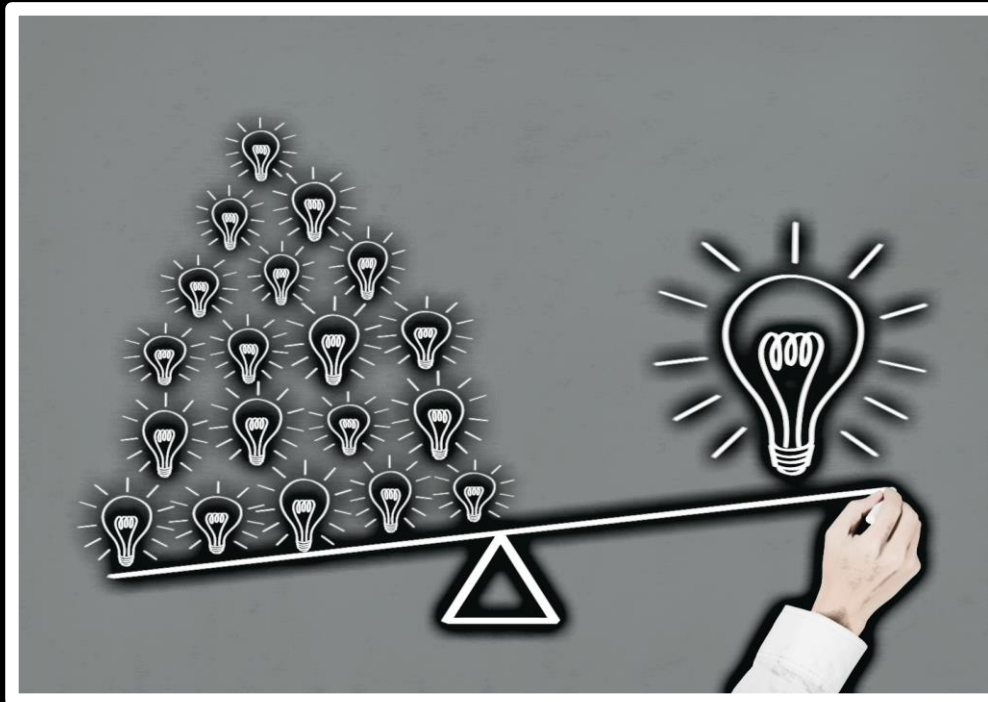
- der universell utforming ikke er tilstrekkelig

- Reaktivt – når et behov har oppstått
- Tilpasset den enkelte – kompenserer for nedsatt funksjonsevne

Eks. på tilrettelegging av undervisning:

- Én student får tilgang til Ppt eller trenger en notathjelp.
- Én student får ta lydopptak/ videoopptak av forelesning
- Student får alternativ eksamensform

HVORDAN gjøre undervisning mer inkluderende

Prinsipper

Bevissthet og kunnskap

Fleksibilitet

Variasjon

Autonomi

Differensiering

Aktiv læring

Relasjonell læring

Emnedesign

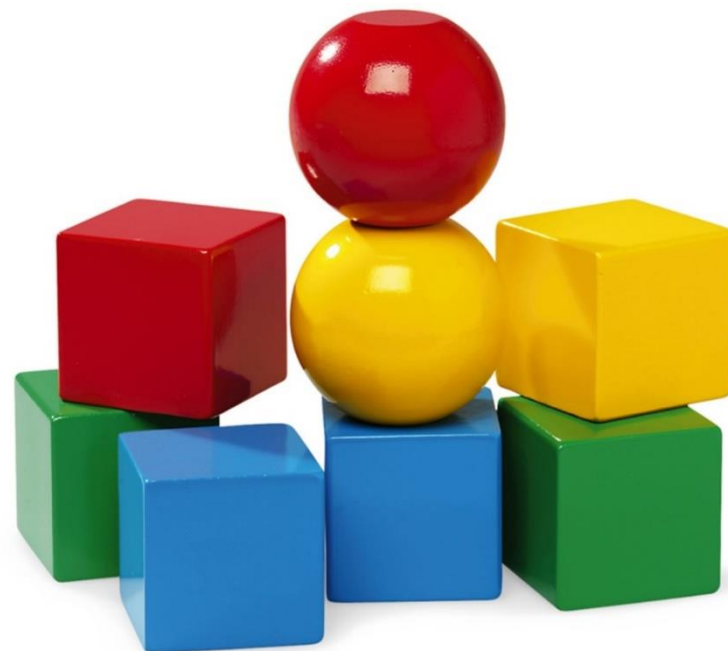
Læringsaktiviteter

Vurdering- og
vurderingsformer

Motivasjon og engasjement

Emnedesign

- Hva er kjernen i emnet?
- Hvilke krav i faget kan du ikke vike bort fra, uavhengig av nedsatt funksjonsevne?
- Hvordan kan utbyttebeskrivelser og emnemål utvikles mer tilgjengelig for studenter med ulike behov?
- Er målene klare? Måler vi det vi ønsker å måle?
- Sørg for at læringsutbyttebeskrivelsen blir faglig relevante (styr unna forhåndsdefinerte standardformuleringer).

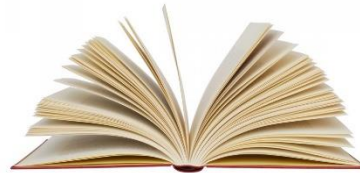

Hvordan presenterer jeg essensiell kunnskap til mine studenter?

Studenter har ulike styrker og preferanser når det gjelder hvordan de får med seg informasjon (auditivt, visuelt, verbalt, interaktivt).

Derfor:

- Varier hvordan du uttrykker essensiell kunnskap i faget.
- Ved å uttrykke viktig informasjon på ulike måter når den frem til flere

Hvordan lærer du selv best?

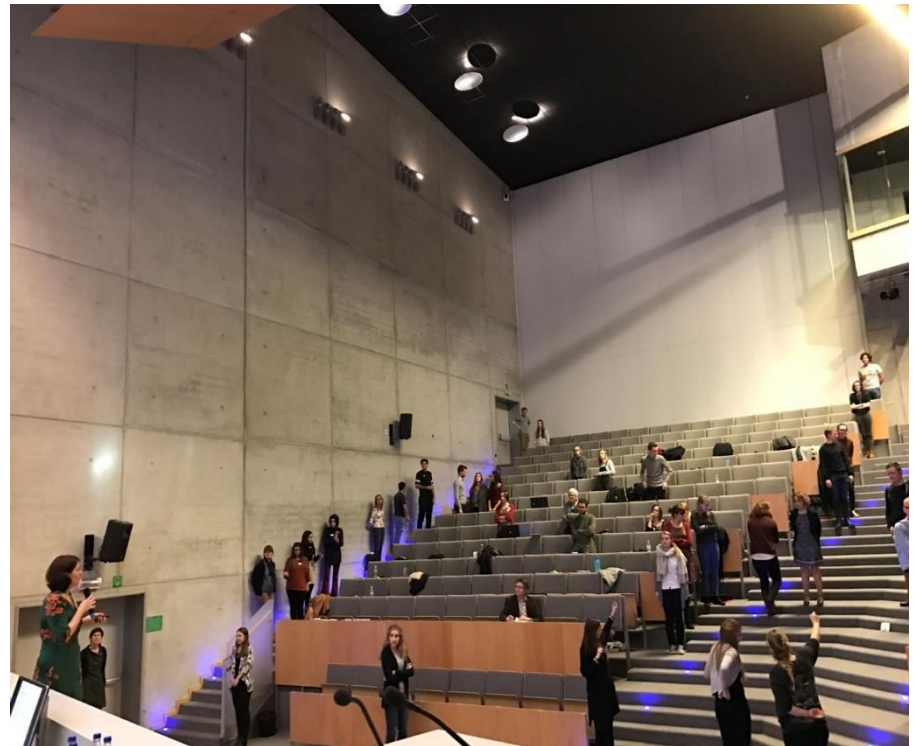
Undervisningsmetoder

- Planlegg læringsmetoder ut fra hvilke læringsmål du vil at studentene skal oppnå
- Presenter innhold og informasjon på ulike måter
- Aktiviser studentene
- Evaluer/ be om tilbakemelding
- Tilby fleksibilitet i hvordan studentene demonstrerer kunnskap

Tradisjonell undervisning

- Bruk mikrofon
- Knytt teori til praktiske eksempler
- Aktiviser studentene
- Bruk kommunikasjonsverktøy
- Bruk lettleseleg skrift på tavla og i ppt
- Del notater og power points-presentasjoner
- Opptak av undervisning?

Universell utforming av presentasjoner

Teknisk

Bruk mikrofon og sjekk lysforhold

Bruk grafiske elementer

Bruk lettlese skrift på tavle og i ppt

Bruk gode kontraster: svart/hvit

Unngå lange punktlister

Innhold og praksis

Ppt i forelesning= huskeliste
Ppt etter forelesning= utfyllende

Variere innholdet: punkter, bilder, interaksjon, videoklipp

Les opp sitater og forklar bilder som har pedagogisk verdi

Klartekst – vær tydelig på formål og budskap

Vær bevisst din presentasjonsteknikk

Carl Wieman

- Amerikansk fysiker
- Mottok Nobelprisen i fysikk i 2001
- Spesielt interessert i
 - **Active Learning** – Studentaktiv læring
 - **Forholdet mellom undervisningsform og læringsutbytte:** Endret undervisningsform kunne heve studentenes resultater med to standardavvik.
 - «Vi må ta med forsker-hodet vårt inn i auditoriet».

<https://teachingcommons.stanford.edu/teaching-talk/carl-wieman-active-learning-it-really-better-traditional-lecturing>

Pris for modernisering av fysikkundervisningen ved UiO, 2015

- **Anders Malthe-Sørensen** ble tildelt Olav Thon-stiftelsens nasjonale pris for fremragende undervisning
- Lot spesielt motiverte studenter være med i forskningsprosjekter allerede det første året de studerer. Snakke om fysikk med aktive forskere – Learning by doing - praktisk innføring i forskning.
- Opptatt av at innholdet i utdanningen skal tilpasses det samfunnet studentene skal arbeide i. Løsning: Aktiv læring i grupper

<http://www.mn.uio.no/fysikk/om/aktuelt/aktuelle-saker/2015/thon-ams.html>

Alternativer til tradisjonell undervisning

- Flipped classroom og blended learning
- Problembasert læring (PBL)
- Casebasert læring
- Simuleringsøvelser
- Feltarbeid
- Prosjekt- og gruppearbeid

Flipped classroom – opplevd fra en student med synsnedsettelse:

<https://www.youtube.com/watch?v=cNqhwxc0D6A>

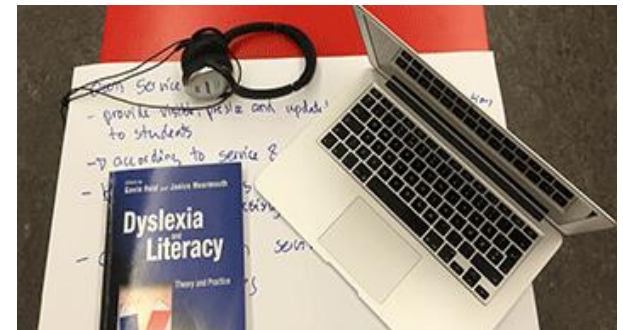
Hvordan ber jeg studentene demonstrere kunnskap?

Studenter har ulike preferanser og styrker i hvordan de best demonstrerer kunnskap (skriftlig, muntlig, praktisk, alene, i samarbeid med andre).

Gjelder eksamen, arbeidskrav, oppgaver og tilbakemeldinger.

Derfor:

- Varier hvilke vurderingsmetoder du tar i bruk
- Fokuser på kunnskap fremfor metode

Hvordan demonstrerer du best kunnskap i din arbeidshverdag?

Vurderingsmetoder

- Varier vurderingsmetoder og tilby alternative måter å demonstrere kunnskap (skriftlig, digitalt, verbalt).
- Uttrykk formål og kriterier for måloppnåelse
- Uttrykk hva som skal til for å bestå oppgaven metodisk og vis eksempler på hvordan det kan gjøres.
- Gjennomgå tidligere eksamensoppgaver og vis hvordan man løser oppgaven.

40 alternativer til tradisjonell skoleeksamen

Eksamensrevolusjonen. Gyldendal Akademisk, 2016.

Skriftlig eksamen

- Alternativ 1: Med medbrakt «fuskelapp»
- Alternativ 2: Med innlagt mulighet for innhenting av informasjon/diskusjon med medstudenter
- Alternativ 3: Med åpenhet til alle typer kilder
- Alternativ 4: «Take away» eksamen
- Alternativ 5: Individualisert eksamen
- Alternativ 6: Objektiv prøve (multiple choice)
- Alternativ 7: Omvendt objektiv prøve
- Alternativ 8: Studenten som sensor
- Alternativ 9: Stasjonseksamen
- Alternativ 10: Fagartikkel

Muntlig eksamen

- Alternativ 11: Med tid til forberedelse
- Alternativ 12: Som forberedt klage/ankemulighet
- Alternativ 13: Posterpresentasjon
- Alternativ 14: Praktisk muntlig
- Alternativ 15: Disputas
- Alternativ 16: Foredrag
- Alternativ 17: Intervju

Andre vurderingsformer

- Alternativ 18: Bidrag på vitenskapelig konferanse

- Alternativ 19: Mappevurdering
- Alternativ 20: Virtuell konferanse
- Alternativ 21: Praktisk oppgave utenfor institusjonen
- Alternativ 22: Oppdragsvirksomhet
- Alternativ 23: Logg
- Alternativ 24: Intervju av fagperson
- Alternativ 25: Utplassering
- Alternativ 26: Prosjektpresentasjon
- Alternativ 27: Vurdering av medstudenter
- Alternativ 28: Kronikk
- Alternativ 29: Litteraturanmeldelse
- Alternativ 30: Kursanmeldelse
- Alternativ 31: Planlegging av undervisningsopplegg
- Alternativ 32: Blogginlegg
- Alternativ 33: Facebook-gruppe
- Alternativ 34: Film
- Alternativ 35: TBL-aktivitet
- Alternativ 36: Arrangere faglig aktivitet
- Alternativ 37: Analyse av vurderingsformen
- Alternativ 38: Studenten som underviser
- Alternativ 39: Pasienten som sensor
- Alternativ 40: Ekstern sensur

Hvordan motiverer jeg studentene til å lære?

Hva som er drivkraften og motivasjonen til studentene vil variere. Noen blir motivert av å oppnå mestring/ mål, mens andre blir motivert av frykten for ikke å mestre. Flere motiveres også av aktivitet og deltakelse, mens andre har behov for å se sammenhengen mellom teori og praksis.

Derfor:

- Varier hvordan du motiverer studentene.
- Involver de i læringsaktiviteten

Hva gjør du aktivt for å motivere studentene dine?

HVORFOR gjøre undervisning mer inkluderende

- Du inkluderer mangfoldet blant studentene
- Mindre behov for individuell tilrettelegging
- Økt kvalitet i læringen
- Økt læring og motivasjon
- Bedre gjennomstrømming
- Samfunnsansvar

Refleksjonsoppgave

Ta utgangspunkt i den neste samlingen du skal undervise i.

- Hvordan kan du presentere fagstoffet på ulike måter?
- Hvordan kan du engasjere mangfoldet blant studentene?
- Hvordan kan studentene dine uttrykke sin kunnskap?

Hvor vil DU starte for å bli en mer inkluderende underviser?

Ta gjerne kontakt med oss!

Nettsted: www.universell.no / www.vuu.no/

Felles epost: kontakt@universell.no

E-post: elinor.j.olaussen@ntnu.no

Telefon: 97035966

